

Admiraal De Ruyterschool
Basisonderwijs op gereformeerde grondslag

Pestprotocol

INHOUD

1. Inleiding: waarom een pestprotocol?	2
2. Achtergrondinformatie	3
3. Wat doen we op school om pesten te voorkomen?	5
4. Hoe wordt er gehandeld wanneer pesten voorkomt?	7
5. Adviezen aan ouders	9
<i>Bijlage 1</i> <i>Schoolregels en Pleinregels</i>	<i>10</i>
<i>Bijlage 2</i> <i>No Blame-methode</i>	<i>11</i>
<i>Bijlage 3</i> <i>Hoe gaan we om met de 5 betrokken partijen?</i>	<i>13</i>

1. Inleiding: waarom een pestprotocol?

Collectieve ambitie

Wij laten ons leiden door Bijbelse principes. Binnen en buiten de school zijn we herkenbaar als christelijke school. Wij bouwen bewust aan een positief groepsklimaat!

- Als leerkrachten hebben we een positieve uitstraling en laten in gedrag merken identificatiefiguur te zijn voor de kinderen.
- Wij hanteren duidelijke, functionerende gedragsregels in de school en in de groepen wat voor veiligheid en saamhorigheid zorgt.
- Bij ons op school gaan leerkrachten en leerlingen respectvol met elkaar om.
- In onze school heerst een kindvriendelijk, rustig en geordend klimaat. De gang en klaslokalen zien er verzorgd uit. Wij hechten veel waarde aan netheid en verwachten dit ook van de leerlingen in hun werk.
- Wij geven doelbewust en structureel aandacht aan de opbouw van een positief groepsklimaat.

Binnen zo'n klimaat is geen ruimte voor pesten. Omdat wij pesten zien als een serieus probleem dat ernstige gevolgen heeft voor kinderen, vinden wij het belangrijk hier een duidelijk beleid in te handhaven.

Doel

Met dit protocol nemen wij als school duidelijk stelling tegen pesten en laten we zien op welke manier dat in de praktijk vorm krijgt. Naast achtergrondinformatie over pesten, wordt beschreven wat we doen aan preventie en hoe er wordt gehandeld wanneer pestgedrag zich voordoet. Met dit protocol hopen wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen, signaleren en bestrijden van pestgedrag.

Evaluatie

Jaarlijks zal dit protocol geëvalueerd met het team van de school.

2. Achtergrondinformatie

2.1 Plagen of pesten?

De begrippen 'plagen' en 'pesten' worden vaak door elkaar gebruikt. Toch is er een duidelijk verschil. Bij plagen is er sprake van incidenten. Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen vaak gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt meestal zonder kwade bijbedoelingen en wordt ook vaak als leuk, plezierig en grappig ervaren. Soms is het niet leuk en komt er ruzie van, maar ook dan zijn beide partijen gelijk. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.

Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de dupe. De pester heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Vaak gaat het om een groep tegenover één slachtoffer. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang. Pesten raakt/kwetst een kind diep en kan ook op langere termijn ernstige gevolgen hebben.

Bij pesten is er sprake van een vorm van negatief gedrag door een persoon of groep, met opzet gericht op een ander. Dit gedrag komt regelmatig terug. Er is sprake van machtsongelijkheid: het gepeste kind is niet (meer) in staat zich te verweren.

2.2 Vormen van pesten

- Niet mee mogen doen.
- Niemand wil naast de leerling zitten of lopen.
- Er wordt niet naar de leerling geluisterd (negeren).
- Belachelijk maken.
- Duwen en porren.
- Uitschelden.
- Uitschelden.
- Spullen kapot maken of afpakken.
- Roddelen.
- Een leerling wordt opgewacht of achtervolgd.
- Discrimineren.
- Bedreigen.
- Slaan, schoppen en ongewenst aanraken.
- Non-verbaal negatieve gebaren maken.

2.3 Digitaal pesten

Met de komst van internet en mobieltjes heeft pesten er een nieuwe variant bij gekregen: digitaal pesten, ook wel cyberpesten genoemd. Kenmerkend voor deze nieuwe vorm van pesten is dat het vrijwel onzichtbaar blijft voor volwassenen. Voorbeelden zijn: anonieme berichten versturen via Whatsapp, facebook en Instagram, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van

mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen of virussen sturen. Hoewel cyberpesten vooral voorkomt onder jongeren op de middelbare school, blijkt uit onderzoek dat ook leerlingen uit de bovenbouwgroepen van de basisschool te maken krijgen met deze vorm van pesten. Vandaar dat we cyberpesten betrekken in het pestprotocol.

2.4 Betrokkenen

Bij het pesten op school zijn altijd vijf partijen betrokken. Het slachtoffer, de pester, de (zwijgende) middengroep, de leerkracht(en) en de ouders. Bij de aanpak van pesten is het van groot belang alle partijen te betrekken. Zie bijlage 3.

3. Wat doen we op school om pesten te voorkomen?

“De beste basis om pesten te voorkomen is een goed pedagogisch klimaat in de school.” (Hasselaar & de Muynck, 1999)

Zoals in de inleiding al werd aangegeven wordt er op ‘De Admiraal de Ruyterschool’ veel waarde gehecht aan een positief pedagogisch klimaat. De rol van de leerkracht als identificatiefiguur is hierbij van groot belang. De leerkracht heeft een centrale plaats in de begeleiding van de leerlingen. Dit houdt in dat er een goede onderlinge relatie vereist is. De leerkracht zet zich in om een positieve sfeer in de groep te bevorderen, door het stimuleren van positief gedrag en het begrenzen en ombuigen van negatief gedrag. Vanuit de Bijbelvertellingen wordt regelmatig een link gelegd naar onze houding tegenover elkaar.

Naast de pedagogische houding van de leerkracht worden ook instrumenten ingezet om een positief klimaat te bevorderen:

- Positieve groepsvorming a.d.h.v. het boek ‘Grip op de groep’
- Het digitaal leerlingvolgsysteem ‘ZIEN!’, dat de leerkracht helpt om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen te volgen en te begeleiden (groep 3 -8)
- De digitale leerlingvragenlijst van ‘ZIEN!’ (groep 5-8)
- Het observatiesysteem ‘Kijk’ om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen te volgen (groep 1 en 2)
- De SOVA-methode ‘Kinderen en hun sociale talenten’, waaruit eenmaal per twee weken een les wordt gegeven in elke groep.
- Sociogram (incidenteel)
- De ‘doos met gevoelens’ (groep 1 en 2)
- Weerbaarheidslessen, gebaseerd op de methode ‘Wonderlijk gemaakt’ (groep 7 en 8)
- Het Pestprotocol
- Jaarlijkse 2 daagse training LEV (groep 8)

Verder zijn de volgende concrete afspraken gemaakt:

1. In de eerste weken (Gouden Weken) van het schooljaar wordt in elke klas nadrukkelijk aandacht besteed aan een goede groepsvorming. Door middel van groepsvormende spelletjes, klassengesprekken en samenwerkvormen leren de kinderen elkaar goed kennen en worden afspraken gemaakt over hoe er in deze groep met elkaar wordt omgegaan. De leerkracht gaat samen met de groep positieve normen opstellen over het omgaan met elkaar in de groep. Er wordt daarbij uitgegaan van de vier positieve groepsnormen die horen bij de positieve groep.
 - *Iedereen voelt zich veilig in de groep.*
 - *We respecteren elkaar.*
 - *We communiceren positief met elkaar.*
 - *We werken samen en helpen elkaar.*
2. De school heeft voor wat betreft de onderlinge sociale omgang in het algemeen en het pesten in het bijzonder 3 schoolregels opgesteld. (Zie bijlage 1 bij dit protocol.) Een poster met deze regels hangt duidelijk zichtbaar in elk lokaal.

3. Tijdens de eerste schoolweek worden de schoolregels nadrukkelijk aan de orde gesteld door de groepsleerkracht. De naleving hiervan komt ook na de eerste schoolweek regelmatig ter sprake. Schoolregels worden ook geprojecteerd op de schermen in de hal en gecommuniceerd via de Inform@il om ouderbetrokkenheid te vergroten.
4. De school werkt door middel van een SOVA-methode aan de ontwikkeling van de sociale vaardigheden van de leerlingen. De methode gaat uit van 8 gedragscategorieën die elk jaar terugkomen: ervaringen delen, aardig doen, samen spelen en werken, een taak uitvoeren, jezelf presenteren, een keuze maken, opkomen voor jezelf, omgaan met ruzie.

4. Hoe wordt er gehandeld wanneer pesten voorkomt?

Wanneer kinderen ruzie hebben of als er gepest wordt, volgen we het volgende stappenplan:

1. Kinderen maken het aan elkaar duidelijk als ze iets niet leuk vinden wat een ander kind doet. Ze proberen er eerst zelf uit te komen.
2. Op het moment dat de kinderen er zelf niet uit komen, leggen zij het probleem voor aan de leerkracht.
3. De leerkracht brengt beide partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen het probleem op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. De leerkracht neemt altijd duidelijk stelling tegen pesten.
4. Voldoet dit gesprek niet (in die zin dat het pesten toch doorgaat) of zijn er meerdere leerlingen bij betrokken, dan kan de leerkracht het probleem bespreken met de hele klas. In dit gesprek legt de leerkracht het probleem (met of zonder namen) aan de groep voor met de boodschap dat dit opgelost moet worden. Hij vraagt de leerlingen mee te denken en spreekt hen aan op hun verantwoordelijkheid als groep. Ook kinderen die niet direct betrokken zijn bij het pesten hebben hier een belangrijke rol! Alleen oplossingen die positief zijn voor pester en slachtoffer worden gehonoreerd. Op die manier geeft de leerkracht aan dat hij aan alle leerlingen veiligheid wil bieden. Er worden concrete afspraken gemaakt die regelmatig worden geëvalueerd. De leerkracht maakt de leerlingen duidelijk dat het aangeven dat er (weer) gepest wordt niet hetzelfde is als klikken, maar dat het in principe hetzelfde is als het helpen van het slachtoffer.
5. In sommige gevallen is een gesprek met de hele klas niet de beste optie. Er kan dan worden gekozen voor de No Blame-methode. Hierbij wordt (na een gesprek met het slachtoffer) een groepje van 6-8 leerlingen samengesteld, aan wie de leerkracht het probleem voorlegt. Deze kinderen dragen oplossingen aan en maken afspraken over wat zij kunnen doen om het gepeste kind te helpen. Zowel met het slachtoffer als met het steungroepje worden regelmatig evaluatiegesprekjes gevoerd. Een uitgebreidere beschrijving van deze methode is opgenomen in bijlage 2.
6. Wanneer er sprake is van een structureel pestprobleem worden de vijf partijen erbij betrokken. Op welke manier kunt u lezen in bijlage 3. In onderling overleg wordt gezocht naar een oplossing. Wanneer ouders pestgedrag in de groep signaleren, is de leerkracht het eerste aanspreekpunt. Indien nodig kan er daarna contact worden gezocht met de gedragspecialist juf Visser (groep 5 – 8) of juf Meulstee (groep 1 – 4).
7. De leerkracht meldt de geconstateerde pestsituatie altijd tijdig aan het team, zodat er tijdens de pauzes (door de pleinwacht) extra op de betreffende kinderen gelet wordt.
8. Met name als er een pestsituatie is geconstateerd, reflecteert de leerkracht zichzelf op zijn

of haar eigen handelen. Waar nodig brengt de leerkracht wijzigingen aan in zijn of haar handelen. De gedragsspecialist is hierbij aanspreekpunt en kan een coachende rol hebben.

9. Bij een leerling bij wie het slachtoffer of pester zijn vooral lijkt voort te komen uit een gebrek aan weerbaarheid, invoelingsvermogen in anderen en sociale vaardigheden, kan met de ouders gesproken worden over een eventuele sociale vaardigheidstraining.
10. Als zich voortdurend escalaties voordoen op het plein wordt dit in het team en/of de bouwvergadering besproken. Extra pleinwacht of een tijdelijke herindeling van groepen op het plein is dan een mogelijke oplossing.
11. Er wordt regelmatig contact gehouden met de betreffende leerlingen, de groep en de ouders, om te horen of de genomen maatregelen succes hebben en houden of dat er andere stappen nodig zijn.
12. Als dit pestprotocol in werking gaat, wordt er een notitie gemaakt in het Leerlingvolgssysteem Parnassys (per groep of individueel). Dit wordt tegelijkertijd besproken met de ouders.

5. Adviezen aan ouders

Adviezen aan alle ouders

- Stimuleer uw kind op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem goed gedrag van uw kind.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind op een goede manier voor zichzelf op te komen.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.

Ouders van de gepeste leerling

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek.
- Neem uw kind serieus en sta achter hem/haar.
- Bespreek het probleem met de groepsleerkracht en indien nodig met de gedragspecialist.
- Benoem concrete pestincidenten, zodat de school precies weet wat het probleem is.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van de pester

- Neem het probleem serieus.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat zijn/haar gedrag met anderen doet.
- Besteed (extra) aandacht aan uw kind, zodat u weet waar hij/zij mee bezig is.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de (straf)maatregel van de school staat.

Extra informatie

- Hasselaar en de Muynck, (1999) *Ik wil er ook bij horen*. Houten: Den Hertog
- Krowatschek, D., & Krowatschek, G. (2008) *Pesten op school*. Katwijk: Panta Rhei
- Snoek, C. en van der Grift, H. (2010) *Plagen, Floortje maakt graag grapjes*. Amersfoort: Kwintessens
- Kenter, B. (200) *Ik ga weer graag naar school*. Amersfoort: CPS

Sites: www.pestweb.nl

www.nji.nl

<http://www.pesten.nl/informatie-over-pesting/jongeren/6-10-jaar/>

<http://www.meidenvenijn.nl/>

Bijlage 1 **Schoolregels 'Admiraal De Ruyterschool'**

1. Wij zijn aardig voor elkaar
2. Wij zorgen goed voor alle spullen
3. Wij zijn rustig in en om de school.

Bijlage 2 **De No Blame-methode**

De No-Blame-aanpak is een manier om effectief en oplossingsgericht tegen pesten op te treden. Uitgangspunt is dat het belangrijker is het probleem samen op te lossen dan de pester te straffen. De methode gaat uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Kenmerkend is dat een beroep wordt gedaan op de kracht van de groep. Kinderen worden samen verantwoordelijk gemaakt voor de groepssfeer en het welbevinden van hun klasgenootjes. Begeleidershouding en communicatie zijn belangrijk voor het effectief laten zijn van de aanpak.

De zeven stappen van de No-Blame-aanpak:

Stap 1: Gesprek met het slachtoffer

De begeleider start met een gesprek met het slachtoffer. Hij moedigt de persoon in kwestie hierbij aan om te vertellen hoe hij zich voelt. Het doel is niet zozeer om bewijsmateriaal te verzamelen, wel de beleving en de gevoelens van het slachtoffer te ontdekken. De No Blame-aanpak wordt aan hem uitgelegd en de begeleider gaat na of die begrepen is. Het slachtoffer mag weten wie er in het groepje zullen zitten. De begeleider stelt zich beschikbaar voor het slachtoffer zolang de procedure loopt.

Stap 2: Bijeenkomst met de betrokken leerlingen

Er wordt een steungroep samengesteld van 6 tot 8 leerlingen. Pesters, meelopers zowel als leerlingen met een positieve groepsinvloed. De begeleider roept deze personen samen. Het slachtoffer is hier niet bij.

Stap 3: Het probleem uitleggen

De situatie wordt voorgelegd aan de leerlingen: “**IK** heb een probleem!” De begeleider vertelt het verhaal van het slachtoffer. Hierbij benadrukt hij de pijn van het slachtoffer. De begeleider praat op geen enkel moment over de details van de gebeurtenissen (feiten) en beschuldigt niemand.

Stap 4: De verantwoordelijkheid delen

De begeleider legt aan de steungroep uit dat je in een groep een zekere mate van verantwoordelijkheid draagt voor hoe een ander zich voelt. Je levert daar altijd een bijdrage aan, ook als je stil, rustig of zelfs verlegen bent en je je nooit ergens mee bemoeit; invloed heb je altijd!

Stap 5: Vragen naar de ideeën van de steungroep

De steungroep is meestal getroffen door het verhaal. De begeleider vraagt iedere deelnemer een voorstel te doen dat ertoe kan leiden dat de leerling om wie het gaat zich wat gelukkiger gaat voelen. Dit kunnen tips zijn voor het slachtoffer. De begeleider geeft complimenten voor elke suggestie en vraagt of hij ze mag overbrengen aan het slachtoffer. Vervolgens stelt hij aan de orde of er ook dingen zijn die de anderen zélf kunnen en willen doen. Ook hier: positieve feedback, maar geen gedwongen beloftes tot gedragsverbetering.

Stap 6: Aan de steungroep overlaten

De begeleider geeft de leerlingen (en zichzelf) verantwoordelijkheid. Hij spreekt af dat hij later terugkomt op het probleem. Hij bedankt iedereen voor het meedenken en meehelpen en laat de

dingen verder gebeuren zoals ze gebeuren. De begeleider blijft de leerlingen goed observeren en grijpt in waar nodig is.

Stap 7: Evaluatie

De begeleider vraagt alle leerlingen, inclusief degene die gepest is, na één of twee weken wat er verbeterd is. Hij doet hiervan verslag aan de ouders van de gepeste leerling en de pester. In de hierop volgende periode vraagt de begeleider nog regelmatig na hoe het gaat. In de praktijk is gebleken dat het pesten meestal in korte tijd is gestopt.

Bijlage 3 **Hoe gaan we om met de 5 betrokken partijen?**

Bij de aanpak van pesten is het van belang dat alle betrokken partijen worden ingeschakeld.

1) Steun bieden aan het kind dat gepest wordt

- Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- Samen met het kind werken aan oplossingen
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden
- Zorgen voor evaluatiegesprekken.

2) Steun bieden aan het kind dat zelf pest

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan
- Zorgen voor evaluatiegesprekken.

3) De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen
- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

4) De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

- Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen

5) De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, ib-ers, gedragspecialisten en leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school
- De school neemt stelling tegen het pesten.
De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is en evalueert dit regelmatig.